

технологій освітнього процесу; впорядкування навчальної документації; дотримання принципів побудови системи управління якістю відповідно до визначеної моделі; створення інформаційної системи управління діяльністю вищого навчального закладу.

Система управління якістю освіти у вищому навчальному закладі мусить забезпечувати моніторинг основних показників якості та на їхній основі виробляти рекомендації для покращення всіх складових підготовки фахівців.

Упровадження системи менеджменту якості освіти в академії – шлях до розширення можливостей шляхом використання світового досвіду. Систему менеджменту якості визначає керівництво академії, хоча це жодним чином не впливає на творчу діяльність викладачів і студентів. Спрямованість системи менеджменту якості вишу на постійне поліпшення та вдосконалення зрештою орієнтоване на задоволення потреб усіх учасників освітнього процесу.

У разі ефективного функціонування системи управління якістю у виші буде забезпечена високоякісна підготовка компетентних фахівців; покращена система управління структурними підрозділами академії; посилена відповідальність усіх учасників навчально-виховного процесу; підтриманий позитивний імідж навчального закладу тощо.

Список використаних джерел

1. Кайдалова А. В. Актуальність впровадження систем менеджменту якості у вищих навчальних закладах медичного та фармацевтичного профілю в Україні та країнах СНД / А. В. Кайдалова, О. В. Посилкіна // Соціальна фармація: стан, проблеми та перспективи: міжн. наук.-практ. інтернет-конференція, 17-20 берез. 2014 р. – Х.: Вид-во НФаУ, 2014. – С. 354-356.
2. Терованесов М. Р. Система управління якістю освіти / М. Р. Терованесов // Економічний аналіз. – 2014. – Т. 18, № 1. – С. 93-98.
3. Система управління якістю медичної освіти в Україні: монографія / [І. Є. Булах, О. П. Волосовець, Ю. В. Вороненко та ін.]. – Д.: АРТ-ПРЕС, 2003. – С. 29-34.
4. Системи якості вищих навчальних закладів: теорія і практика / [О. І. Волков, Л. М. Віткін, Г. І. Хімічева, А. С. Зенкін]. – К.: Наукова думка, 2006. – 289 с.
5. Чміль А. І. Принципи формування системи управління якістю освіти в умовах реформування / А. І. Чміль // Післядипломна освіта в Україні. – 2006. – №2 (9). – С. 75-76.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ ОСВІТИ У ВИЩИХ МЕДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

**Бобирьова Л.Є., Ільченко В.І., Пікуль К.В., Прилуцький К.Ю.,
Рошак А.М., Савченко В.О.**

Вищий державний навчальний заклад України «Українська медична стоматологічна академія»

Стаття висвітлює питання контролю якості освіти у вищих медичних навчальних закладах, що розглядається як сукупність властивостей освіти, які визначають її здатність задовольняти відповідні потреби особистості, суспільства, держави.

The article outlines the issue, which concerns the quality control of medical education in higher educational establishments. It is considered as a set of educational properties that determine its ability to meet the corresponding needs of the individual, society, and state in accordance with the purpose of education.

Ключові слова: якість, контроль, освітня діяльність, Болонський процес, вищий медичний навчальний заклад.

Одним із вирішальних факторів стабільного розвитку держави є якісна освіта, яка відіграє ключову роль у створенні єдиного європейського освітнього простору [7].

Якість освіти – багатогранна категорія, яка за своєю сутністю відображає різні аспекти освітнього процесу – філософські, соціальні, педагогічні, політичні, демографічні, економічні та інші. Якість освіти також розглядається як сукупність властивостей освіти, що визначають її здатність задовольняти відповідні потреби особистості, суспільства, держави [1].

Поняття «якість» – це складний, системно-соціальний феномен, сукупність властивостей якого спрямована на забезпечення вимог і потреб споживача в теперішньому і майбутньому часі.

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» якість вищої освіти – це рівень здобутих особою знань, умінь, навичок, що відображає її компетентність відповідно до стандартів вищої освіти. Якість освітньої діяльності визначається в цьому документі як рівень організації освітнього процесу у вищому навчальному закладі, що відповідає стандартам вищої освіти, забезпечує здобуття особами якісної вищої освіти та сприяє створенню нових знань [5].

Основними чинниками, що забезпечують якість освіти, є професійна підготовка викладачів, навчально-методичне забезпечення навчального процесу, наявність системи контролю й оцінювання викладання, рівня знань студентів, застосування сучасних освітніх технологій у навчальному процесі, залучення викладачів і студентів до науково-дослідної діяльності, відповідність програм навчальних дисциплін сучасним вимогам, належне матеріально-технічне забезпечення навчального процесу, спрямованість викладання на формування соціальних якостей сучасного фахівця, стимулювання самостійної роботи студентів, контакти з провідними зарубіжними фахівцями [2].

Медична освіта забезпечується мережею медичних, фармацевтичних і стоматологічних коледжів, інститутів, академій, університетів, у яких здійснюється середньо-спеціальна та вища фахова підготовка, перекваліфікація і вдосконалення майстерності, а також післядипломна освіта медичних кадрів різних рівнів. Мета освітнього процесу у вищих медичних навчальних закладах – підготовка компетентних, висококваліфікованих спеціалістів для медичної галузі. Україна приєдналася до Болонського процесу, визначальним критерієм освіти в якому є якість

підготовки фахівців. У контексті Болонського процесу діяльність українського медичного вишу в напрямі забезпечення якості підготовки майбутніх лікарів може вважатися успішною за таких умов: забезпечення освітніх послуг і професійної підготовки на рівні, що відповідає потребам держави і суспільства; здатність задовольняти вимоги ринку праці; відповідність сучасним стандартам вищої медичної освіти.

Якість національної вищої медичної освіти необхідно забезпечувати поєднанням трьох органічно взаємопов'язаних складових, що передбачають удосконалення державної політики, якості навчального процесу у вищих навчальних медичних закладах і безперервний фаховий розвиток кожного лікаря. Сучасний етап характеризується стрімким розвитком медицини, упровадженням нових методів терапії та діагностики – це потребує перегляду програм підготовки фахівців для української медичної галузі, що мають базуватися на європейських стандартах лікування, сучасних інформаційних технологіях, передбачати можливість опанування практичних навичок роботи із сучасним лікувально-діагностичним обладнанням. Своєю чергою, це дасть змогу вітчизняним спеціалістам навчатися і працювати в єдиному професійному європейському просторі. Тому без зміни парадигми базової середньої і вищої медичної освіти в Україні наблизити систему охорони здоров'я до світових стандартів та здійснити її реформування неможливо [6].

Підготовка висококваліфікованих лікарів у вищих навчальних медичних закладах вимагає постійного вдосконалення загальноприйнятих і пошукових шляхів оптимізації навчального процесу [1; 4]. Якість технологій навчання у вищому навчальному медичному закладі безпосередньо впливає на рівень фахової підготовки лікарів і розв'язання цієї проблеми можливе таких за умов:

- наукової організації та інтенсифікації навчального процесу;
- зменшення обсягів інформації за рахунок чіткої структуризації цілей навчання;
- встановлення оптимальних співвідношень між вивченням фундаментальних і спеціальних дисциплін, теоретичною та практичною підготовкою лікарів;
- якості управління системою освіти і професійної підготовки;
- сумісності змісту та структури освітньої програми з відповідними характеристиками лікарів (рівнем здоров'я, психофізіологічними особливостями та професійно важливими якостями тощо);
- якості кадрового потенціалу професорсько-викладацького складу;
- ефективності політики в забезпеченні оцінки навчальних досягнень лікарів;
- посилення інтеграції навчального процесу із закладами охорони здоров'я шляхом використання клінічних баз науково-дослідних закладів і кращих лікувально-профілактичних установ;
- якості інфраструктури навчального закладу;
- відповідності реального навчального навантаження лікарів-слухачів та професорсько-викладацького складу вимогам законодавства.

Згідно з принципами автономії вищих навчальних медичних закладів і вимогами Болонського процесу до вищої медичної освіти контроль за її якістю покладено на кожний окремий вищий навчальний медичний заклад, а якість підготовки лікаря буде інтегральною і визначатиметься ефективністю дидактичної концепції вищої медичної освіти та якістю дидактичного забезпечення навчального процесу в кожному конкретному вищому навчальному медичному закладі.

Контроль якості освіти – це аналіз певних результатів навчального процесу для встановлення того, чи відповідають результати навчання потребам суспільства, які встановлені стандартами якості, і визначення шляхів усунення причин незадовільного виконання [3].

Відомо, що навчання як система охоплює дві підсистеми: діяльність педагога і діяльність студента, тобто надання знань та їх сприйняття. Відносини цих двох підсистем здійснюються безпосередньо через взаємодію – управління як процес цілеспрямованого впливу на об'єкт, що здійснюється для його функціонування з метою досягнення певних цілей. Взаємодії виникають під впливом певних мотивів, що залежать від різноманітних суб'єктивних і об'єктивних факторів. Суб'єктом виступає студент, об'єктом – задачі. Велике значення має те, як саме здійснюється цей вплив в умовах навчання. Сутність навчального впливу та його характеристики залежать від особливостей обох підсистем: підсистеми, що управляє, і підсистеми, якою управляють [3].

Звісно, професійна компетентність викладача – важлива складова якісної освіти, однак якість здобування знань не може залежати лише від нього. Важлива роль у цьому процесі зазвичай належить і самому студенту: його особистісним якостям, ступеню довшівської підготовки, наполегливості та вмінню самостійно оволодівати великим масивом наукової інформації, здатності до концентрування уваги й адаптації до постійно зростаючих вимог.

Для забезпечення якості підготовки фахівців вищий навчальний медичний заклад встановлює вимоги до абітурієнтів, студентів, викладачів і критерії оцінки їхньої відповідності цим вимогам. Щодо рівня підготовки абітурієнтів, то висуваються відповідні вимоги до шкіл, ліцеїв, технікумів, коледжів. Щодо процесу навчання студентів, то вимоги висуваються до всіх кафедр, які забезпечують цей процес. При цьому за якість підготовки фахівців із конкретних спеціальностей відповідають випускові кафедри.

У ВДНЗУ «УМСА» основними видами навчальних занять є лекції, практичні, семінарські, індивідуальні заняття, консультації, виробнича практика, контрольні заходи, захист історії хвороби, самостійна робота під керівництвом викладача, самостійна позааудиторна робота. Форми навчального процесу: навчальні заняття, індивідуальні завдання, самостійна робота, практична підготовка, контрольні заходи, виробнича практика.

Необхідним елементом зворотного зв'язку в процесі навчання для визначення відповідності рівня набутих студентами знань, умінь і навичок вимогам нормативних документів щодо вищої освіти і забезпечення своєчасного коригування освітнього процесу є контрольні заходи: семестровий, поточний і підсумковий контроль. За допомогою контролю забезпечується мобільний зворотний зв'язок у навчанні, який дозволяє виявити ступінь збігу реально здійсненої дії та запланованої. Досконала система контролю й оцінювання знань виконує свою мотиваційно-стимульовальну функцію, дає змогу часно проводити корекцію навчальної діяльності [7].

До основних завдань контролю знань належать:

- підвищення мотивації студентів до систематичної активної роботи впродовж навчального року, переорієнтація їхніх цілей з отримання позитивної оцінки на формування стійких знань, умінь і навичок;

- систематизація знань та активне їх засвоєння упродовж навчального року;
- недопущення розриву між завданнями, що виносяться для контролю, і програмою дисципліни;
- відкритість контролю: ознайомлення студентів на початку вивчення дисципліни з контрольними завданнями й усіма формами контрольних заходів і критеріями їх оцінювання;
- подолання елементів суб'єктивізму в оцінюванні знань, що забезпечується комплексним підходом до складання контрольних завдань і підсумкових контролів із застосуванням комп'ютерного тестування;
- забезпечення належних умов для вивчення програмного матеріалу і підготовки до контрольних заходів, що досягаються шляхом чіткого їх розмежування за змістом й у часі;
- розширення можливостей для всебічного розкриття здібностей студентів, розвитку їхнього творчого мислення та підвищення ефективності роботи викладацького складу.

Одним із етапів перевірки ефективності навчання майбутніх фахівців із фундаментальних дисциплін є складання студентами ліцензійних інтегрованих державних іспитів «Крок», що мають за мету об'єктивно оцінити знання з фундаментальних наук.

Оптимальне змістовне і дидактичне забезпечення навчального процесу у вищому навчальному медичному закладі забезпечує якість підготовки лікарів.

Висновок. Якість освіти – це нагальна потреба часу. Нині вкрай необхідно створити ефективну систему аналізу і контролю якості освіти у вищих навчальних закладах. Упровадження такої системи сприятиме загальному розвитку освітніх послуг, підвищенню іміджу вищого навчального закладу, створенню сприятливіших умов використання інноваційних технологій, випуску кваліфікованіших спеціалістів, підвищенню ефективності діяльності навчального закладу в цілому.

Список використаних джерел

1. Система управління якістю медичної освіти в Україні: монографія / [І.Є. Булах, О. П. Волосовець, Ю. В. Вороненко та ін.]. – Д.: «АРТ-ПРЕС», 2003. – С. 29 – 34.
2. Системи якості вищих навчальних закладів: теорія і практика / [О. І. Волков, Л. М. Віткін, Г. І. Хімичева, А. С. Зенкін]. – К.: Наукова думка, 2006. – 289 с.
3. Касьянова О. М. Моніторинг в управлінні навчальним закладом / О.М.Касьянова, Т. Волобуєва. – Х.: Основа, 2004. – 96 с.
4. Луговий В.І. Якість вищої освіти: виклик для України / В.І. Луговий, Ж.В. Таланова // Вища освіта України. – 2012. – № 3 (додаток 2), т. 1. – С. 5 – 9.
5. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII (із змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/1556-18>
6. Сучасні завдання вищої медичної освіти та кадрового забезпечення реформування галузі / Т.М. Старча, О.П. Волосовець, І.В. Ключенко [та ін.] // Реалізація Закону України «Про вищу освіту» у вищій медичній та фармацевтичній освіті України: матер. Всеукр. навч.-наук. конф., 21-22 травня 2015 р., Тернопіль. – Тернопіль: ТДМУ, «Укрмедкнига». – С. 5 – 7.
7. Яценко Е.М. Якість вищої освіти в контексті євроінтеграції / Е.М. Яценко // Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору. – Дод. 1 до вип. 31, т. II (44). – К.: Гнозис, 2013. – С. 374 – 384.

ЯКІСТЬ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН ДО ВСТУПУ У ВНЗ УКРАЇНИ: СТАНДАРТИ, РЕАЛІЇ, ПЕРСПЕКТИВИ

Богиня Л.В., Криворучко Т.Д.

Вищий державний навчальний заклад України «Українська медична стоматологічна академія»

Статтю присвячено проблемам мовної підготовки іноземців, що вступають на перший курс ВНЗ для здобуття фахової освіти, визначення вхідного рівня знань мови, відбору матеріалів для вступних випробувань, перспективам розвитку та підвищення якості вивчення мови навчання іноземними абітурієнтами.

The article is devoted to the problems of language training of foreign first-year students entering the academy to get professional education, defining the entrance level of their knowledge of the language, selecting materials for entrance examinations, prospects of development and improvement of the quality of studying the language by foreign entrants.

Ключові слова: мовна підготовка іноземних громадян, стандарти мовної підготовки, рівні володіння мовою, мова навчання.

Україна завжди була і є привабливою країною для іноземців, які мріють отримати фахову освіту в різних галузях знань. Останніми роками дедалі популярнішим стає навчання іноземних громадян у вищих медичних навчальних закладах нашої країни. Кількість іноземців, які навчаються в нашій державі, щороку зростає. Ця статистика, з одного боку, є позитивною, адже, як зазначають фахівці, іноземці, навчаючись у ВНЗ України, значно покращують фінансове становище не лише навчального закладу, а й регіону проживання й України загалом. Але імідж держави залежить не лише від кількісного показника підготовки фахівців для зарубіжних країн, а й (можливо, значно більшою мірою) від якості фахової підготовки.

Питання якості підготовки спеціалістів – основне питання освітньої програми кожної галузі знань. І незалежно від того, хто вступає до ВНЗ – українець чи громадянин будь-якої іншої країни, – він має підтвердити знання мови навчання на рівні, достатньому для оволодіння фахом.

Як зазначалося в проєкті «Концепції мовної підготовки іноземців у ВНЗ України», «необхідною умовою прийому до українського вищого навчального закладу слід уважати володіння іноземцями мовою не нижче рівня B1, що має бути перевірено під час вступного тестування з відповідної мови за всіма видами мовленнєвої діяльності» [4, с. 140].

У тій же концепції прописано співвіднесення із загальноєвропейськими компетенціями володіння іноземними